

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Eleny Krajčovičovej, v právnej veci žalobcu: **Ing. J. N. - J., s miestom podnikania P.**, IČO: X., právne zastúpeného Mgr. R. Č., advokátom, H., proti žalovanému: **M., s. r. o., so sídlom F.**, IČO: X., právne zastúpenému JUDr. A. S., advokátkou, A., **v konaní o zaplatenie 2 513,08 Eur s príslušenstvom**, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. novembra 2011, č. k. 14Cob/122/2010-352, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného **z a m i e t a**.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy právneho zastúpenia dovolacieho konania vo výške 217,76 Eur na účet jeho právneho zástupcu.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Žilina rozsudkom zo dňa 12. 02. 2010, č. k. 10Cb 105/2005-310 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 2 513,08 Eur spolu s 9% ročným úrokom z omeškania, počítaným zo sumy 2 612,66 Eur od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004, so 14% ročným úrokom z omeškania, počítaným zo sumy 2 612,66 Eur od 09. 12. 2004 do 20. 04. 2006 a so 14% ročným úrokom z omeškania, počítaným zo sumy 2 513,08 Eur od 21. 04. 2006 do zaplatenia, do troch dní po právoplatnosti rozsudku. V ostatnej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že o náhradne trov rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. Súd prvého stupňa uviedol, že žalobou, doručenou súdu dňa

10. 06. 2005, sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplata sumy 90 000 Sk s 9% ročným úrokom z omeškania od 01. 12. 2004 do zaplata a trov konania, na základe uzavretej zmluvy o obchodnom zastúpení, uzavretej medzi účastníkmi dňa 01. 06. 2004, na základe ktorej žalobca vykonáva pre žalovaného činnosť hlavného manažéra pre marketing a organizáciu predaja. Žalovaný zmluvu vypovedal listinou z 28. 10. 2004. Predmetom nároku žalobcu bola provízia za vykonanú činnosť pre žalovaného v zmysle čl. V zmluvy za mesiac október 2004. Keďže žalovaný si nesplnil zmluvnú povinnosť a nedoručil žalobcovi podklady k faktúram vykonanej činnosti za mesiac október 2004, žalobca faktúrou č. 12/2004 vyúčtoval žalovanému províziu za október 2004 v sume 90 000,-- Sk, zodpovedajúcej dohodnutej sadzbe minimálnej mesačnej provízie.

Súd prvého stupňa poukázal na priebeh konania, keď žalovaný vzájomným návrhom zo dňa 01. 02. 2006 uplatnil voči žalobcovi právo na vrátenie deky s motívom macko/koník v cene 3 000,-- Sk (výdajka V 35 z 30. 06. 2004), čistič vzduchu v cene 3 000,-- Sk (výdajka V 8 z 12. 10. 2004) a na zaplata zmluvnej pokuty 500,-- Sk za každý deň omeškania, od 11. 11. 2004 do vrátenia vecí žalovanému, spolu s dohodnutou zmluvnou pokutou 150 000,-- Sk s 13% úrokmi z omeškania ročne od 15. 07. 2005 do zaplata. Vzájomný návrh žalovaného okresný súd uznesením zo dňa 07. 04. 2006, č. k. 10Cb 105/2005-130 vylúčil na samostatné konanie. Žalovaný dňa 25. 04. 2007 uplatnil voči žalobcovi započítaciu námietku v sume 44 263,15 Sk titulom bezdôvodného obohatenia úhradou nákladov za užívanie mobilného telefónu nad dohodnutý mesačný limit za dobu od 15. 02. 2004 do 14. 11. 2004. Dňa 25. 08. 2008 žalovaný rozšíril započítaciu námietku o zmluvnú pokutu za nevrátenie deky s motívom macko/koník v zmysle čl. X zmluvy vo výške 500,-- Sk za každý deň omeškania od 11. 11. 2004 do vydania vecí, a to do výšky žalobou uplatneného nároku. Žalobca vzniesol námietku premlčania k nároku žalovaného na bezdôvodné obohatenie 44 263,15 Sk, tiež s poukazom na dohodu z 01. 06. 2004, ktorá o. i. rušila všetky predchádzajúce zmluvné dojednania, vrátane mesačného limitu pri používaní mobilného telefónu, ktorý sa mal vzťahovať len na obdobie do 01. 06. 2004. Žalobca navrhol i zmenu - rozšírenie žaloby o nárok na bonus 227 687,-- Sk (podiel zo zisku žalovaného). Súd prvého stupňa pripustil zmenu žaloby v časti úrokov z omeškania tak, že predmetom konania bola suma 2 987,45 Eur (90 000,-- Sk) so 14% ročným úrokom z omeškania od 04. 12. 2004 do zaplata a nepripustil rozšírenie žaloby o nárok na zaplata 227 687,-- Sk, t. j. 7 557,82 Eur s 13,5% ročným úrokom z omeškania od 01. 04. 2005 do zaplata. V súvislosti

so zmenou žaloby žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatnených úrokov z omeškania 14% ročne zo sumy 2 987,45 Eur od 04. 12. 2004 nad pôvodne uplatnenú sadzbu 9% ročne.

S poukazom na vykonané dokazovanie a právnu úpravu v ust. § 261 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „OBZ“), ust. § 652 ods. 1, ods. 4 OBZ, ust. § 659 ods. 1 OBZ, súd prvého stupňa konštatoval platnosť zmluvy o obchodnom zastúpení z 01. 06. 2004 v znení jej prílohy č. 2 vo vzťahu k (časti) províznemu systému a spôsobu výpočtu provízie obchodného zástupcu pre žalovaný nárok na zaplatenie provízie žalobcu za vykonanú činnosť obchodného zástupcu žalovaného v mesiaci október 2004. V závislosti od preukázaného objemu realizovaných obchodov v spojení s dôkazmi, poskytnutými žalovaným, súd prvého stupňa vyhodnotil nárok žalobcu na vyplatenie provízie za mesiac október 2004 za dôvodný v sume 78 709,-- Sk.

K započítacej námietke žalovaného s poukazom na ust. § 580 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „OZ“), ust. § 581 ods. 2, ods. 3 OZ, ust. § 358 OBZ, § 563 OZ, § 340 ods. 2 OBZ, súd prvého stupňa konštatoval spornosť splatnosti pohľadávky žalovaného z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, tým nepreukázanie jej spôsobilosti vyvolať jednostranným úkonom započítania zánik žalobcovej (proti)pohľadávky; z tohto dôvodu súd prvého stupňa ani nevyhodnocoval námietku premlčania pohľadávky žalovaného, určenej na započítanie. K ďalšej vzájomnej pohľadávke žalovaného, určenej na započítanie so žalovanou pohľadávkou žalobcu, súd prvého stupňa vyhodnotil, že žalobca porušil zmluvnú povinnosť vrátiť propagačné predmety žalovanému. S prihliadnutím na hodnotu nevrátenej veci a význam zabezpečovacej funkcie zmluvnej pokuty v rovine významu zabezpečovanej povinnosti, súd prvého stupňa ustálil výšku primeranej zmluvnej pokuty na 3 000,-- Sk, zodpovedajúcej predajnej cene tovaru (nevrátenej veci). Súd prvého stupňa posúdil uplatnenú započítaciu námietku voči žalovanej pohľadávke vo výške 3 000,-- Sk za dôvodnú a v tejto časti žalobu s príslušenstvom zamietol. Žalobcovi napokon priznal právo na zaplatenie sumy 2 513,08 Eur (75 709,-- Sk) určenej rozdielom zmluvného nároku žalobcu z titulu zaplatenia provízie za činnosť obchodného zástupcu v sume 78 709,-- Sk a uplatnenej započítacej námietky v sume 3 000,-- Sk. Splatnosť započítacej pohľadávky žalovaného nastala 20. 04. 2006. Súd prvého stupňa zdôraznil, že ak splatnosť žalovanej pohľadávky nastala 03. 12. 2004, k zániku vzájomných započítaných

pohľadávok účastníkov vo výške 3 000,-- Sk došlo ich stretom dňom splatnosti neskoršej z nich, t. j. dňom 20. 04. 2006.

K nároku žalobcu na zaplatenie 14% úrokov z omeškania od 04. 12. 2004 do zaplatenia zo sumy 2 987,45 Eur (90 000,-- Sk) súd prvého stupňa konštatoval existenciu omeškania žalovaného odo dňa nasledujúceho po splatnosti žalobcovej faktúry č. 12/2004, t. j. od 04. 12. 2004, pričom omeškanie trvá. K námietke premlčania úrokov z omeškania nad výmeru 9% ročne, v súvislosti s rozšírením nároku na výmeru 14% ročne, súd prvého stupňa s poukazom na ust. 387 ods. 1, ods. 2 OBZ, § 393 ods. 1 OBZ, § 397 OBZ uviedol, že aj keď úroky z omeškania tvoria príslušenstvo pohľadávky (ust. § 121 ods. 3 OZ), ich vznik a splatnosť sa viaže na okamih a dobu omeškania s úhradou istiny, preto začiatok a beh premlčacej doby je potrebné v prípade úrokov z omeškania posudzovať samostatne za každý deň omeškania. Preto súd prvého stupňa posúdil premlčaciu námietku v časti uplatnených úrokov z omeškania nad pôvodne uplatnenú výmeru 9% ročne z dlžnej sumy od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004, vzhľadom na okamih doručenia návrhu na zmenu žaloby dňa 09. 12. 2008, za dôvodnú. Z uvedeného súd prvého stupňa priznal žalobcovi právo na zaplatenie 2 513,08 Eur (75 709,-- Sk) s 9% ročným úrokom z omeškania zo sumy 2 612,66 Eur (78 709,-- Sk) od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004 a v časti nároku na zaplatenie úroku z omeškania za obdobie od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004 nad priznanú výmeru 9% žalobu zamietol. Priznal tiež nárok na zaplatenie úrokov z omeškania 14% ročne zo sumy 2 612,66 Eur od 09. 12. 2004 do 20. 04. 2006, kedy došlo k stretu pohľadávky žalobcu s pohľadávkou žalovaného v sume 99,58 Eur (3 000,-- Sk) z titulu započítania, a tým k zániku časti pohľadávky 99,58 Eur a ďalej úrok z omeškania 14% ročne zo sumy 2 513,08 Eur od 21. 04. 2006 do zaplatenia.

Na odvolanie žalovaného proti výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 2 513,08 Eur s príslušenstvom, odvolací súd napadnutým rozhodnutím rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a dovolanie pripustil. V procesnej rovine odvolací súd uviedol, že k odvolaniu bol pripojený dôkaz, stanovisko Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky VII2 Pz 55/07-9 zo 16. 04. 2007, ktorý netvoril predmet prvostupňového konania. Bol však dokladovaný k odvolaniu v rámci argumentácie o nesprávnom vyhodnotení námietky premlčania, vznesenej žalovaným, čo tvorí právnu otázku, preto odvolací súd na uvedený dôkaz v odvolacom konaní mohol prihliadať. Vzhľadom na konštatovanie vecnej správnosti napadnutého meritórneho výroku o povinnosti

žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2 513,08 Eur s príslušenstvom a stotožnenie sa s dôvodmi, uvedenými v písomnom vyhotovení rozsudku súdom prvého stupňa, odvolací súd podľa ust. § 219 ods. 2 O. s. p. odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa.

Na zdôraznenie vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa a k jednotlivým odvolacím dôvodom žalovaného odvolací súd poukázal na základ právneho vzťahu účastníkov, uplatnený nárok (províziu), vykonávanie dojednanej činnosti žalobcom, výšku provízie, započítaciu námietku žalovaného. K aplikácii ust. § 301 OBZ a zníženiu žalovaným uplatnenej pohľadávky zo zmluvnej pokuty, rovnako určenej na započítanie so žalovaným nárokom žalobcu, odvolací súd uviedol, že uvedený postup súdu prvého stupňa bol v danom prípade primeraný a opodstatnený. Majetková sankcia vo forme dojednanej zmluvnej pokuty sa v danom prípade viazala na porušenie povinnosti vrátiť zastúpenému (žalovanému) podklady, pomôcky a veci potrebné na plnenie činnosti obchodného zástupcu - hlavného manažéra. Pre vyhodnocovanie konkrétneho posudzovaného porušenia zmluvnej povinnosti žalobcu vo vzťahu k protipohľadávke žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty, zo širšieho hľadiska, než vyplýva z úpravy v ust. § 544 a nasl. OZ vo väzbe na ust. § 301 OBZ, nebol podľa odvolacieho súdu priestor, a preto aj v tejto časti bolo odvolanie žalovaného vyhodnotené ako neopodstatnené.

K námietke odvolateľa o nesprávnom právnom posúdení námietky premlčania vznesenej žalovaným vo vzťahu k rozšírenému nároku žalobcu na 14% úroky z omeškania, t. j. nad pôvodne uplatnené 9% úroky z omeškania s tým, že k zmene - rozšíreniu žaloby žalobcom došlo dňa 09. 12. 2008, t. j. po uplynutí premlčacej lehoty na premlčanie práva na dlžnú sumu (istinu), za omeškanie s platením ktorej boli úroky z omeškania uplatnené, odvolací súd uviedol, že súd prvého stupňa aj v tejto časti o nároku žalobcu so zohľadnením námietky premlčania, vznesenej žalovaným, rozhodol vecne správne v skutkovej i právnej rovine. Relevantné pre dané rozhodnutie bolo, že žalobcom uplatnená dlžná suma (istina) v rozsahu 2 612,66 Eur a po započítaní s protipohľadávkou žalovaného 2 513,08 Eur, bola uplatnená v premlčacej lehote, teda nešlo o situáciu uplatňovania úrokov z omeškania ako príslušenstva pohľadávky (ust. § 121 ods. 3 OZ) z premlčanej istiny. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa zastával právny názor, že počiatok plynutia premlčacej doby úrokov z omeškania je viazaný na okamih vzniku nároku na úroky z omeškania ako právneho

následku porušenia zmluvnej povinnosti, v danom prípade povinnosti zaplatiť províziu obchodného zástupcu (ust. § 369 ods. 1 OBZ). Relevantnou a nosnou pre vznik práva na úroky z omeškania je právna skutočnosť vzniku omeškania; ide o priebehovú udalosť, keď každým dňom omeškania vzniká nárok na úroky z omeškania, a teda i premlčacia doba začína a plynie v dĺžke podľa ust. § 397 OBZ vždy od každého omeškaného dňa samostatne. Na podporu uvedeného právneho vyhodnotenia v danej sporovej veci odvolací súd poukázal na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo 319/99 (uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 33/2000). Úroky z omeškania nastupujú každý deň a sú v podstate okamžite splatné, preto sa každým dňom začína počítať nová premlčacia lehota vo vzťahu k príslušnému dennému úroku z omeškania. Z tohto nazerania za situácie, že žalobca uplatnil nárok na rozšírené 14% úroky z omeškania až 09. 12. 2008, bola zachovaná 4-ročná premlčacia doba od 09. 12. 2004, preto okresný súd správne rozhodol, ak priznal za dobu od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004 úroky z omeškania len v pôvodne uplatnenej a nepremlčanej výške 9% ročne a až od 09. 12. 2004 v rozšírenej výške 14% ročne, a to zo súm a za dobu, ako je uvedené vo výroku prvostupňového rozsudku. Vzhľadom na výslovný návrh žalovaného a na to, že v rozhodovacej praxi súdov existujú i odlišné právne názory k otázke premlčania úrokov z omeškania, odvolací súd podľa ust. § 238 ods. 3 O. s. p. pripustil proti svojmu rozhodnutiu v tejto časti dovolanie. Výrok o trovách konania sa zakladá podľa ust. § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p., § 151 ods. 1 a ods. 2 O. s. p.

Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, odôvodnené v zmysle ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. v rozsahu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku v časti priznania 14% ročného úroku z omeškania zo sumy 2 612,66 Eur od 09. 12. 2004 do 20. 04. 2006 a 14% ročného úroku z omeškania zo sumy 2 513,08 Eur od 21. 04. 2006 do zaplataenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Dovolateľ uviedol, že podľa rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. VI/2 Pz 55/07-9 zo dňa 16. 04. 2007, je správny názor, že úrok z omeškania je príslušenstvom pohľadávky, zdieľa osud tejto pohľadávky, a teda, že úroky z omeškania sa najneskôr premlčia v rovnakej dobe ako záväzok (ust. § 397 OZ). Úrok z omeškania je príslušenstvom pohľadávky a vznik úrokov z omeškania je podmienený omeškaním dlžníka s plnením peňažného záväzku. Nevzniká preto za jednotlivé dni, ale vzniká prvý deň, kedy je dlžník v omeškaní s plnením peňažného záväzku v deň po splatnosti pohľadávky a potom trvá až do zaplataenia pohľadávky. Žalovaný

má za to, že jeho nárok bol splatný 03. 12. 2004 a žalovaný je v omeškaní od 04. 12. 2004. Premlčacia lehota nároku uplatneného žalobcom uplynula 4.12.2008. Ak teda žalobca uplatnil nárok na úrok z omeškania nad pôvodne upravenú sadzbu % ročne z dlžnej sumy, počítané od 04. 12. 2004, zmenou žaloby, doručenou súdu 09. 12. 2008, je nárok v zvýšenej časti premlčaný za obdobie od 04. 12. 2004 do zaplatenia. Z uvedeného dôvodu je názor súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nesprávny, že začiatok a beh premlčacej doby je potrebné v prípade úrokov z omeškania posudzovať samostatne za každý deň omeškania. Napadnutý rozsudok preto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Dovolateľ v podanom odvolaní vyjadril názor, že bude účelné, ak dovolací súd až do rozhodnutia o dovolaní podľa ust. § 243 O. s. p. rozhodne o odložení vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v časti napadnutého výroku. Žalovaný si uplatnil aj trovy dovolacieho konania. Dovolateľ z uvedených dôvodov žiada, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť žalobcovi 9% úrok z omeškania, počítaný zo sumy 2 612,66 Eur od 09. 12. 2004 do 20. 04. 2006 a 9% ročný úrok z omeškania počítaný zo sumy 2 513,08 Eur od 21. 04. 2006 do zaplatenia a nahradiť mu vzniknuté trovy dovolacieho konania. Alternatívne dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu žalovaného uviedol, že napadnuté rozhodnutia považuje za správne a je toho názoru, že súdy, rozhodujúce v predmetnom konaní, vec správne posúdili a rozhodli v súlade s platnými predpismi. Žalobca má za to, že si svoj oprávnený nárok riadne uplatnil, ako aj úroky z omeškania, na ktoré má podľa ust. § 517 ods. 2 OZ nárok. Ohľadom výšky úrokov z omeškania žalobca poukázal na nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov s dôrazom na skutočnosť, že podľa jeho názoru súdy rozhodli o úrokoch z omeškania v súlade s ust. § 121 OZ. Napadnuté rozhodnutia preto podľa názoru žalobcu spočívajú na správnom právnom posúdení veci, z ktorého dôvodu je dovolanie a požiadavka žalovaného na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, bez právnej relevancie. Žalobca vzhľadom na uvedené navrhuje, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania vo výške 217,76 Eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) preskúmal dovolanie žalovaného a zistil, že je podľa § 238 ods. 3 O. s. p. prípustné, bolo podané

účastníkom konania v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.). Dovolanie preskúmal v zmysle ust. § 242 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 243a ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu upravuje ustanovenie § 237 a § 238 O. s. p.

Podľa ust. § 238 ods. 3 O. s. p., dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Keďže odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože k otázke premlčania úrokov z omeškania ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, je dovolanie žalovaného v tejto časti prípustné.

Predmetom dovolacieho konania je vyriešenie otázky premlčania úrokov z omeškania ako príslušenstva, vo vzťahu k plynutiu a uplynutiu premlčacej doby omeškanej pohľadávky, pričom v danom prípade došlo aj k započítaniu pohľadávky.

Podľa ust. § 358 OBZ na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde. Započítaniu však nebráni, ak je pohľadávka premlčaná, ale premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie.

Právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom. Premlčaniu podliehajú všetky práva zo záväzkových vzťahov, s výnimkou práva vypovedať zmluvu, uzavretú na dobu neurčitú (ust. § 387 ods. 1, ods. 2 OBZ).

Podľa ust. § 393 ods. 1 OBZ pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti začína premlčacia doba plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená, ak nie je pre premlčanie niektorých týchto práv ustanovená osobitná úprava.

Podľa ust. § 397 OBZ, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa ust. § 121 ods. 1, 3 OZ príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali. Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Z obsahu spisu sa zisťuje, že splatnosť žalovanej pohľadávky nastala dňa 03. 12. 2004 v zmysle faktúry č. 12/2004 a k omeškaniu žalovaného došlo odo dňa nasledujúceho po splatnosti žalobcovej pohľadávky, t. j. od 04. 12. 2004. K rozšírenému nároku žalobcu na 14% úroky z omeškania, t. j. nad pôvodne uplatnené 9% úroky z omeškania došlo zmenou, resp. rozšírením žaloby žalobcom dňa 09. 12. 2008, t. j. po uplynutí premlčacej lehoty na premlčanie práva na dlžnú sumu (istinu), za omeškanie s platením ktorej boli úroky z omeškania uplatnené. K zániku vzájomných započítaných pohľadávok účastníkov vo výške 99,58 Eur (3 000,-- Sk) došlo ich stretom dňom splatnosti neskoršej z nich, t. j. dňom 20. 04. 2006. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa konštatoval, že počiatok plynutia premlčacej doby úrokov z omeškania je viazaný na okamih vzniku nároku na úroky z omeškania ako právneho následku porušenia zmluvnej povinnosti. Relevantnou a nosnou pre vznik práva na úroky z omeškania je právna skutočnosť vzniku omeškania; ide o priebehovú udalosť, keď každým dňom omeškania vzniká nárok na úroky z omeškania, a teda i premlčacia doba začína a plynie v dĺžke podľa ust. § 397 OBZ vždy od každého omeškaného dňa samostatne.

Účelom inštitútu premlčania je stimulácia veriteľa k včasnému uplatneniu jeho práv, snaha predchádzať dôkaznej núdzi na strane veriteľa, ktorá vzniká v dôsledku plynutia času, prispieť k právnej istote v súkromnoprávných vzťahoch. Účelom právnej úpravy úrokov z omeškania je zabezpečenie plnenia včas, čiastočná náhrada škody, vzniknutá omeškaním plnenia, sankčná funkcia potrestania dlžníka za porušenie povinnosti. Preto aj výklad

premlčania úrokov z omeškania vychádza zo zachovania rovnováhy splnenia účelu týchto právnych inštitúcií.

V danej veci bol návrhom na konanie uplatnený nárok na zaplatenie dlžnej sumy (istiny) a úrokov z omeškania, pôvodne vo výške 9% a zmenou, resp. rozšírením žaloby žalobcom dňa 09. 12. 2008 vo výške 14%. Z rozhodnutia súdu prvého stupňa a napadnutého rozsudku je zrejmé, že tak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd považujú nárok na úrok z omeškania za samostatné právo pri zachovaní akcesority v zmysle citovaného ust. § 121 ods. 3 OZ. Dovolací súd konštatuje, že právo na úrok z omeškania je právom, ktoré sa premlčuje za každý deň samostatne. Uvedenému výkladu svedčí aj znenie ust. § 391 ods. 1 OBZ, podľa ktorého pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné. Uplynutím už len jediného dňa v rozsahu jeho 24 hodín sa dlžník môže dostať do omeškania nezaplatením istiny a už za tento deň môže veriteľ uplatniť svoje právo na úrok z omeškania, ako aj za každý nasledujúci deň omeškania, a to aj bez toho, aby bolo potrebné súčasne uplatniť aj nárok na zaplatenie istiny ako hlavného záväzku. Úrok z omeškania vzniká v dôsledku povinnosti dlžníka splniť záväzok, t. j. z povinnosti nebyť v omeškaní a ak dlžník svoj záväzok nesplní, resp. záväzok nezanikne najneskôr v deň jeho splatnosti, dlžník porušil povinnosť nebyť v omeškaní, z ktorej vzniká právo na úrok z omeškania za tento deň. Zároveň k rovnakému dňu porušenia povinnosti začína plynúť premlčacia doba k takto vzniknutému právu z porušenia povinnosti k úroku z omeškania. Porušením svojej povinnosti splniť záväzok, resp. povinnosť nebyť v omeškaní, dlžník vytvára pre seba každý deň novú možnosť porušiť povinnosť splniť záväzok i nasledujúci deň. Trvanie omeškania je preto potrebné chápať a vykladať ako každodenné nové porušenie povinnosti dlžníka splniť záväzok.

Úroky z omeškania sa premlčujú vo všeobecnej štvorročnej premlčacej dobe (citované ust. § 397 OBZ), z čoho vyplýva, že ich možno úspešne uplatniť v uzavretom časovom intervale, ohraničenom štyrmi rokmi odo dňa podania žaloby spätne (ostatné neskoršie sú premlčané v dôsledku uplynutia všeobecnej štvorročnej premlčacej doby k jednotlivým denným úrokom z omeškania) a dňom, keď vznikne možnosť na účinné vznesenie námietky premlčania voči istine. Tento interval je však vždy maximálne 4 roky bez jedného dňa a každým uplynutým dňom sa o deň znižuje.

Dovolací súd zdôrazňuje, že v danom prípade došlo k rozšírenému nároku žalobcu na 14% úroky z omeškania, t. j. nad pôvodne uplatnené 9% úroky z omeškania, a to zmenou, resp. rozšírením žaloby žalobcom dňa 09. 12. 2008, t. j. po uplynutí premlčacej lehoty na premlčanie práva na dlžnú sumu (istinu), za omeškanie s platením ktorej boli úroky z omeškania uplatnené. Ohraničenie štyrmi rokmi odo dňa podania zmeny žaloby spätne pripadá na deň 09. 12. 2004. Súd prvého stupňa preto správne rozhodol o zamietnutí časti nároku na zaplatenie úroku z omeškania za obdobie od 04. 12. 2004 do 08. 12. 2004, a to nad priznanú výmeru 9%, resp. o pôvodne uplatnenú výšku úrokou z omeškania. Rovnako súd prvého stupňa rozhodol správne o zvyšnom nároku žalobcu, aj s dôrazom na započítanie protipohľadávky žalovaného, resp. ich stretom dňa splatnosti neskoršej z nich, t. j. 20. 04. 2006. Z uvedeného je zrejmé, že súd prvého stupňa a odvolací súd, správne určili moment uplatniteľnosti a vymáhateľnosti nároku na úrok z omeškania. Správny je preto právny názor, že každým dňom omeškania vzniká nárok na úroky z omeškania, a teda i premlčacia doba začína a plynie v dĺžke podľa ust. § 397 OBZ vždy od každého omeškaného dňa samostatne. V obdobnom prípade sp. zn. 2 Obdo 36/2010 Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal rovnaký právny názor.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa z uvedených dôvodov stotožnil so záverom odvolacieho súdu a dovolanie žalovaného v zmysle ust. § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 5 v spojení s ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že v dovolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal nárok na ich náhradu za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, vyjadrenie) po 101,25 Eur a 2x paušálnu náhradu po 7,63 Eur podľa ust. § 10 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. a/, písm. b/, § 16 ods. 3 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. trovy dovolacieho konania celkom vo výške 217,76 Eur.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 31. júla 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová